

Razlaščanje zemljišča v dolinski občini

V sredo, 8. marca je bil v Boljuncu zbor volivcev. Sklicala ga je dolinska občinska uprava. Župan tovariš Dušan Lovriha je govoril o aktualnih občinskih vprašanjih. V razpravi, ki je sledila govoru župana, so sodelovali številni občani. Med drugim smo na sestanku slišali tudi naslednje:

V dolinski občini se je stvarnost v sedanji povojni dobi, zlasti pa v zadnjih letih, bistveno spremenila. Nekoč sta bila tu zelo razvita kmetijstvo in vinogradništvo. Tudi oljčni nasadi so rodili lepe sadove. V zadnjih letih je Ustanova za industrijsko pristanišče razlastila številne kmete. Na večjem delu nižinske površine so zgradili tovarniške objekte, katerim so se pridružili še naftovodni objekti. Kmetje so bili težko prizadeti. Ustanova, ki je nasilno odvzela zemljišča, jim ni dala, kar bi jim bila morala dati. Ni upoštevala dejanske vrednosti rodovitne zemlje, vinogradov, njiv in travnikov. Znana je borba, ki so jo prizadeti vodili skupaj z občinsko upravo, strokovnjaki in političnimi organizacijami, ki so na strani naših ljudi Deloma, je ta borba bila uspešna, deloma pa tudi ne. Toda, kot kaže, nevarnost novih razlastitev ni še odstranjena. Ustanova za industrijsko pristanišče še vedno grabežljivo preti. Tokrat najbolj proti Boljuncu. Po nekaterih načrtih, ki jih je ta ustanova izdelala povsem brez vrednosti prizadetih kmetov in za hrbtom dolinske občinske uprave, naj bi razlastili nadaljnjih 1.750.000 kv. m. zemljišča, to je skoraj vse zemljišče, ki spada pod Boljuncu in se nahaja severno od pokrajinske ceste, ki pelje iz Domja. Razlastitveni okvir naj bi objel celo občinsko športno igrišče v Boljuncu in velik del novega boljunskega naselja, ki se nahaja ob omenjenem športnem igrišču. Vrednost tega zemljišča in zgradb, ki so na njem, gre v milijarde. Koliko bodo prejeli razlaščeni, ako bo načrt uresničen? Ali bodo domačini našli zaposlitev v morebitnih novih obratih? In koliko jih bo tu zaposlenih? Ali ne bi kazalo, da bi se zavzeli za to, da bi podjetja, ki imajo ali bodo imela svoje obrate v dolinski občini obvezala, da bodo pri zaposlitvi dajala prednost domačinom in da bi tem domačinom neka ustanova

Ustanova za Industrijsko pristanišče dela za hrbtom dolinske občinske uprave ter proti interesom občanov

va omogočila ustrezno strokovno izobrazbo?

Rekli smo, da Ustanova za industrijsko pristanišče dela načrte za hrbtom dolinske občinske uprave, kar je skrajno krivično. Nič čudnega, da je dolinski občinski svet (po leg številnih korakov, ki jih je po drugih poteh napravila občinska uprava) že aprila 1966 odobril resolucijo, ki pravi:

«Občinski svet je iz časopisnih vesti izvedel, da so se na sedežu Trgovinske zbornice v Trstu (18. aprila 1966) zbrali zastopniki omenjene Zbornice, Zveze industrijcev, Zveze trgovcev, Ustanove za industrijsko pristanišče in Središča za gospodarski razvoj ter govorili o nadaljnji razširitvi področja industrijskega pristanišča na območju dolinske občine.

«Občinski svet seznanja javnost, da občinska uprava ni bila niti obveščena o tem, katera zemljišča, naj

bi prišla v poštev za gradnjo novih industrijskih obratov, če površina ki bi prišla v poštev, je v skladu z občinskim regulacijskim načrtom, niti, to, kakšne industrijske obrate nameravajo graditi, ker občinska uprava ni zastopana v nobeni od zgoraj navedenih ustanov.

«Zato občinski svet, ob upoštevanju, da je bil že nasilno razlaščen velik del občinskega zemljišča v prid Ustanove za industrijsko pristanišče in naftovod, odločno protestira proti takemu postopku omenjenih ustanov.

«Občinski svet pooblašča odbor in župana, da naredita vse potrebne korake v obrambo koristi dolinskih občanov ter da se upre vsaki nadaljnji razširitvi področja industrijskega pristanišča, na škodo koristi dolinske občine. Morebitni novi industrijski obrati bi se morali graditi samo na določeni površini, ki jo predvideva občinski regulacijski načrt».

Na športnem igrišču v Boljuncu.

Slovenska Benečija kliče, joče, prosi...

Benečija kliče, joče, prosi...

Tančica obžalovanja, ki smo jo predolgo pretegnili čez Nadižo in Režijo se trže.

Predolgo se je dopuščalo duhovno trpljenje, kolikor je še zavestno, tisočev naših ljudi...

Ko sem šel v Videm, na nabor, sem v kasarni spoznal starejšega očeta, bivšega alpinca, ki je bil tam na zdravniškem pregledu zaradi invalidnine in sinovega odpusta. Zvečer, ko smo legali k počitku, in so se razpredali običajni razgovori na lornikov, se je iz kota razleglo: «Fantje, hudič vas meči, kar po naše jo zapojmo...»

Iz razgovora sem zvedel, da je očka alpinca iz Benečije. «Joj, fantje, če bi moja hčerka ne silila v tujino in bi se lahko družila z vami, bi ne lazili zanjo samo...»

No, tako je: petnajstletno dekle iz Benečije ni pač moglo poznati več ali manj enotnih izjav, pisem, člankov, študij...

«CE BI NE SILILA V TUJINO...»

Če bi ne klicala tujina z glasom kruha mladih in starih iz Benečije, bi drugače gledali tudi na narod, jezik, knjige... Tako pa se iskric slovensčine krešejo samo pri Predanu v Čedadu in maloštevilnih cerkvah, kjer koncil kljubuje škofu, ki ne razume ali noče razumeti nove stvarnosti.

Govoriti resno o Benečiji in Režiji, in Kanalski dolini, to je govoriti o gospodarskih vprašanjih kmeta in delavca, industrializaciji in višji ceni sadov kmečkega dela.

TO PA JE POLITIČNA BITKA!

Politična, ker je treba v deželnih organih sprožiti vprašanje gospodarskega načrta za prepoved gorskih

področij (Karnija in Benečija), ker je treba iz stvarnega položaja kmetov v Benečiji sprožiti v boj za nov odnos pri prodajanju pridelkov, da se zaustavi izseljevanje.

V deželnih krogih govorijo o nekem načrtu, o industrijski coni pri Špetru Slovenov od Nadiži. Načrt je treba preučiti in obogatiti, saj je tudi iz narodnostnega vidika važno, če se emigranti vrnejo na svoje domove. Da se pa uresniči je treba sprožiti akcijo med emigranti in njihovimi svojci doma. Geslo o ponovni združitvi ločenih družin izseljencev bo močnejše od strupa, raznih v klik Vidmu ali Čedadu.

Stopiti do ljudi, govoriti z družinami, pomeni tudi premostiti ustrahovanje, ki ga policijske oblasti še danes izvajajo.

USTAVA VELJA TUDI OB NADIŽI, to mora vedeti tudi vsak «čuvar javne varnosti», ki lazi za domačini, ki so morda spregovorili z našim človekom «iz mesta» ali poslušali petje pevskega zbora!

Od premostitve ustrahovanja do ustvarjanja enotnosti med beneškimi kmeti in čedadskimi delavci je pot kratka, pa čeprav ne brez ovir.

Znano je, kako pospešuje revščino preostalega kmečkega prebivalstva nerentabilnost zemlje, ki daje predvsem sadje in vino, kostanj in koruzo, mleko in sir od živinoreje.

Toda nerentabilnost ni samo odvisna od zemlje. Veliko pripomore k temu monopol odkupa, ki brezobzirno izkorišča kmeta in mu plačuje za pridelek tako nizke cene, da ni kmetu jasno, ali zasluži ali stroškov sploh ne more kriti.

Izkušnja, ki se tudi te dni izvaja v

STOJAN SPETIČ

(Nadaljevanje na 4. strani)

Trebče: neizpolnjene obljube

Tržaška občinska uprava pozablja na potrebe vasi

Ljudski dom v Trebčah je pravo vaško središče. Vsak večer je v njem zelo živahno. Vaje pevskega zbora, trening športnikov, sestanek, prijateljsko srečanje. Ne mine večer brez aktivnosti. Od časa do časa je v dvorani tudi večja prosvetna, pa tudi zabavna prireditev. Ob takih prilikah je dvorana premajhna.

Pevski zbor «Primorec» — tako se imenuje tudi prosvetno in športno društvo — marljivo vodi pod vodstvom Oskarja Kjudra. Pripravljajo se na koncert, ki bo čez nekaj mesecev v Ajdovščini. Kot je znano je septembra lani gostoval v Trebčah sijajni pevski zbor «Srečko Kosovel» iz Ajdovščine. Trebenci bodo letos vrnili obisk. Vipavske rojake želijo presenetiti...

Tudi letos je bilo 8. marca zelo živahno v Trebčah. Dvorana je bila kot je večkrat, premajhna. In zakaj bi ne bila, ko je bil vendar tako pester kulturni in zabavni spored v čast ženam in dekletem. Domačinka Olga Stükler je skrbno pripravila skupino najmlajših prosvetarjev. Recitali so in peli; peli tako, kot Trebenci znajo peti. Nastopila je tudi godba.

Pogovarjal sem se s tovariši, ki požrtvovalno vodijo vso aktivnost v trebčanskem Ljudskem domu. Med drugim so mi naročili: «zapiši besedo pohvale vsem tistim, ki so kakor koli sodelovali na proslavi Dne-

va žena; zapiši besedo pohvale godbi in otrokom, poudari pa pohvalo tovarišici Olgi». Zeljo zelo rad izpolnujem.

O vprašanjih, ki so v Trebčah zelo občutena, naj naštajem danes samo nekatera.

Že pred leti je bil v Trebčah javni telefon. Danes tega ni več. Tu nas ne zanima zakaj ga je gostilničar odpovedal, zanima pa nas to, zakaj SIPE ne poskrbi za postavitve javne telefonske kabine na prostem, take npr. kot so jo pred krat-

kim postavili na Opčinah. Telefon je potreben.

S tržaško občinsko upravo niso v Trebčah prav nič zadovoljni. Ta uprava na Trebče vedno pozablja. Obljube, ki so jih dali občinski upravitelji že pred dolgimi meseci in celo leti, niso še izpolnjene. Npr. cesta, ki vodi od avtoceste v vas ni še v celoti dokončana. Cestišče že, toda obcestnega zida še ni. In vendar so vaščani brezplačno odstopili zemljišče za razširitev ceste. Zahtevali so samo to, da jim ob-

čina zagotovi obzidje. Zagotovila je že, toda samo zagotovila. In veste zakaj ni še izpolnjena obljuba? Zato, ker je zmanjkal cement.

Zdelo se bo neverjetno, a je resnično. Pri hiši št. 6 so naredili samo en cementni stebrič, za drugega ni bilo dovolj cementa... Pri hiši št. 8 je zid — kakšno presenečenje — dokončan. Pri hiši št. 11 je lastnik naredil ograjo iz... starih gumijevih koles, ker «komun ni imel cementa»! Nekdo je ogradil zemljišče z bodečo žico. Vse to, ker «komun ne premore nekaj vreč cementa»!

Omenjeno cesto v vasi prečka pokrajinska cesta, po kateri je v vseh urah dosti prometa. Koliko nezdov je že bilo na kritičnih stičiščih! In vendar se občina za to ne zmeni. Niso bila izpolnjena zagotovila, ki jih je pristojni občinski odbornik svojčas dal občinskemu svetovalcu tovarišu Padovanu. «In vendar bi navadna opozorilna tabla in na cestišču z belilom napisana beseda STOP tako malo stala! Tam ni cementa, tu menda ni barve, nevarnost pa trajna in je lahko usodna! Ali imajo občinski možje kaj vesti?»

MIRKO KAPELJ

(Prihodnjič sestavek o športni dejavnosti in o usodi, kateri je zapisan trebčensko športno igrišče, danes vežbališče raznih «šoferskih šol»).

Proslava 8. marca v Trebčah.

Prihodnjič bomo objavili sestavek o drugih aktualnih vprašanjih, ki še posebno živo zanimajo dolinske občane.

Gročana: Upravičene pritožbe živinorejcev

Živinorejci v Gročani (občina Dolina) se pritožujejo, ker pokrajinska uprava ni še poskrbela za postavitev obcestnih znamenj, ki bi voznike motornih vozil opozarjala, da so ob cesti, ki pelje iz Peska v Gročano pašniki. Nevarnost je zlasti velika v času, ko gre živina na pašo.

Pokrajinski svetovalec Mirko Kapelj je te dni poslal pristojnemu pokrajinskemu odborniku zadevno vprašanje ter ga povabil, naj poskrbi, da bodo ustrezna obcestna znamenja, tako pri Pesku, kjer se od državne ceste odcepi pokrajinska cesta, ki pelje v Gročano, kot ob izhodu iz te vasi, čimprej postavljana.

Iz goriške pokrajine

Vojaške služnosti zavirajo gradnjo avto ceste

Vojaške služnosti še vedno zavirajo gradnjo avto ceste Villesse-Gorica-Ljubljana. Minister za javna dela je izjavil, da še vedno čakajo na privoljenje, ki bi ga moral dati «Demanio Aeronautico». Šele po tem privoljenju bi lahko dokončali ustrezne načrte.

Gre v bistvu za tisti del ceste pri Gorici, ki bi peljal mimo tamkajšnjega letališča. Za ostali del trase je bil dosežen sporazum z vojaško oblastjo v Vidmu.

Toda še vedno je nerešeno vprašanje financiranja tega dela. Znano je, da je država nakazala le dve milijardi lir, toda dela bi stala tri milijarde in dvesto milijonov. Obstaja bojazen, da se bo prav zaradi pomanjkanja sredstev vprašanje avto ceste zavleklo, kar bo predvsem v škodo goriškega gospodarstva.

Ni še nič konkretnega glede mednarodnega železniškega prometa na progi med Gorico in Novo Gorico. Prav zato je pred nekaj dnevi deželni svetovalec tovariš Bergomas poslal deželni upravi zadevno vprašanje.

8. marec na Goriškem

Preteklo soboto so žene in dekleta iz Števerjana priredile proslavo 8. marca v prostorih prosvetnega društva «Briški grič» na Valerišču. Nastopili so domači pevci in gojenci glasbene šole. Mladinka iz Števerjana, ki je nagovorila prisotne je v uvodu dejala, da 8. marec družijo vse žene sveta, ki se borijo za napredek in enakopravnost. Tudi briške žene hočejo ob tej priliki izpričati svojo zahtevo, naj se uresničijo cilji, ki so si jih zastavile žene med narodnoosvobodilno borbo. Med probleme, ki čakajo še na rešitev je navedla pravice slovenske narodne manjšine, za katere se mora boriti tudi slovenska žena.

Podobna proslava je bila preteklo, nedeljo v prosvetni dvorani v Gorici. Med številnim občinstvom je bila prisotna tudi pokrajinska svetovalka Marija Selic in kot gost predsednica Zveze italijanskih žena (UDI) Maria Tomadin. Predstavnica slovenskih žena Erika Pavlin je v govoru poudarila željo vseh žena, da se v svetu ohrani mir in da se v Vietnamu preneha vojna. Omenila je nadalje vlogo slovenske žene v zamejstvu za ohranitev etničnega in kulturnega značaja Goriške.

Tov. Franc Jarc iz Ronk umrl

V petek 10. t.m. so v Ronkah pokopali 47-letnega tovariša Franca Jarca, rojaka iz Doberdoba.

Na zadnji poti so ga spremljali številni znanci in prijatelji z goriškega Krasa, iz Ronk in sosednjih furlanskih vasi. Prisotni so bili župan občine Ronke tov. Blasutti, deželni svetovalec Jarc, občinska odbornika iz Doberdoba, tovariša Peric in Černe, vodja skupine PSU občinskih svetovalec iz Ronk Doria Ricciotti, član tajništva goriške federacije KPI Aldo Franco, pokrajinski tajnik ZKMI Knez, zastopnik kmetijske zadruge Peloš, tajniki sekcij KPI iz Ronk in okoliških vasi.

Pri odprtem grobu so pevci iz Ronk, Doberdoba, Dola in Poljan ubrano zapeli dve žalostinki pod vodstvom pevovodkinje Pavline Komel. Marsikomu se je ob slovesu od dragega prijatelja in tovariša potočila solza, saj je bil tovariš Jarc zelo priljubljen zaradi resnosti in požrtvovalnosti in obenem zaradi njegovega veselega značaja.

Pokojni tovariš je že v zgodnji mladosti okusil trdo delo in borbo za obstanek na skopi kraški zemlji. Ob začetku druge svetovne vojne je služil vojaški rok v italijanski vojski, po razpadu fašizma pa se je vključil v partizansko gibanje. Kot poklicni šofer je prevazal hrano in drugi material edinicam osvobodilne vojske.

V povojnih letih je aktivno sodeloval v sekciji KPI v Ronkah, kjer je bival. Zaradi požrtvovalnosti in dinamičnosti so ga Slovenci dvakrat izvolili za svojega predstavnika v občinski svet v Ronkah. To funkcijo je vestno opravljal do novembrskih volitev. Čeprav je že takrat bolehal se je vseeno aktivno udeležil zadnje volilne kampanije v Ronkah. Na številnih zborovanjih in sestankih slovenskih tovarišev je bil prisoten in je s tehtno in vneto besedo dobrih tovarišev k delu. Foliklih naporov je zmožen samo človek, ki močno zaverovan v svoje ideale in ima pred seboj jasno načrtan cilj. Njegovo življenje, katero je do zadnjega trenutka svojih moči posvetil partiji in delavskemu razredu pa naj bo v vzgled posebno mlajšim tovarišem.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Zalujočim svojcem, predvsem ženi in otrokom tudi «Delo» izraža občuteno sožalje.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Prešernove proslave

V nedeljo 5. marca, je bila v prosvetni dvorani v Gorici Prešernova proslava, katere se je udeležilo veliko število ljudi iz mesta in podeželja. Nastopilo je 5 pevskih zborov z Goriškega in dva s Tržaškega. Predstavniki SPZ Gorazd Vesel, je prisotnim obrazil pomen proslave in prikazal lik Prešerna — pevca in narodnega buditelja. Ob zaključku proslave so združeni pevski zbori zapeli tri pesmi od katerih sta najbolj ugajali «Zdravica» in pesem «XIV. Divizije», kateri so morali ponoviti.

Tudi Prešernova proslava, ki je bila preteklo nedeljo v Doberdobi je dobro uspela. Nastopila sta moški pevski zbor. «Oton Župančič» iz Standreža in moški pevski «Jezero» iz Doberdoba. Član Slovenskega gledališča iz Trsta Stane Raztresen je recital nekaj Prešernovih pesmi. Domačin, študent Karel Cernic, ki je otvoril proslavo je poudaril, da je Prešernov rojstni dan upravičeno postal kulturni praznik Slovencev, saj je prav Prešeren s svojo ustvarjalnostjo v veliki meri prispeval k narodnemu preporodu Slovencev.

Preteklo nedeljo je bil v Trstu občni zbor Kmetijske zadruge. Na njem so razpravljali tudi o splošnih in posebnih vprašanjih kmetijstva. (Na sliki delovno predsedstvo občnega zbora)

S tržaškega ozemlja

Za postavitev dvojezičnih napisov ob pokrajinskih cestah

Pokrajinska svetovalca Mirko Kapelj in Albin Škerk sta pretekli teden poslala predsedniku tržaške pokrajinske uprave vprašanje, v katerem ga vprašujeta, če namerava podvzeti potrebne ukrepe za postavitev dvojezičnih napisov ob pokrajinskih cestah, predvsem v slovenskih vaseh in v krajih, ki so pretežno slovenski.

Kot je znano so občinske uprave na podeželju že postavile dvojezične table, seveda samo ob cestah, ki spadajo v njihovo pristojnost in ob vhodu v vasi. Temu vzgledu bi morala slediti tudi pokrajinska uprava.

O postajališčih na progah «R» in «C»

Občinski svetovalec KPI Giuseppe Muslin je poslal pristojnemu tržaškemu občinskemu odborniku vprašanje v zvezi s postajališči na avtobusnih progah «R» in «C». Na Reški cesti ob hiši števil. 135 (pri Magdalen) je postajališče proge «R» na odprtem ter na zelo izpostavljenem mestu, kjer ni najmanjšega zatočišča v primeru slabega vremena ali burje. Zato bi tam bilo potrebno zgraditi ustrezno čakalnico. Čakalnica je potrebna tudi na Trgu Pestalozzi, kjer je postajališče obeh zgoraj omenjenih prog.

Vprašanje sen. Vidalija

Senator Vidali je poslal ministrom za zunanjo trgovino, za delo, socialno skrbstvo in trgovinsko mornarico vprašanje, v katerem zahteva, ugotovitev, kdo so odgovorne osebe za nezasiščen poseg grške vojne mornarice na ladji «San Marco», katere posadka je stakala v zvezi z zahtevo o obnovi delovne pogodbe.

V vprašanju senator Vidali med drugim poudarja, da je omenjeni dogodek povzročil veliko nezadovoljstvo med pomorščaki. Poseg grške vojne mornarice, ki je odvzela ladjo in tako prisilila mornarje, da stopijo na svoja službena mesta, je nezasiščen, posebno zaradi obnašanja poveljnika ladje, ki je dovolil, da se ta odveže, ter še posebej zaradi nastopa konzula italijanske republike v Pireju, ki je baje zahteval ta poseg na pobudo ladjarske družbe «Adriatica».

Prispevek za «Delo»

Ob drugi obletnici smrti Ivana Sulčič daruje družina Sulčič iz Križa 1.500 lir za «Delo».

Darovalcem naplešja hvala.

Nadaljevanje

O «platnu in škarjah»

pravi, da se tudi iz praktičnih vidikov «Slovenska skupnost» in Slovenci ne smejo povezati s komunisti, ki da nudijo Slovincem le be-

sede. Zato se je treba pogajati s tistimi..., «ki imajo platno in škarje v rokah».

Tu se naše mnenje krepko oddaljuje od mnenja «Katoliškega glasa». In ne zaradi tega, ker bi biti proti temu, da se menimo s tistimi, ki imajo platno in škarje v rokah», temveč zaradi tega, ker mislimo, da vsaka demokratična sila, ki deluje v določeni družbi, ima platno in škarje v svojih rokah skupno z vsemi ostalimi silami, ki so ali niso na oblasti. Izobidišni pojem «Katoliškega glasa» je po našem zgrešen, saj izhaja iz predpostavke, da bodo sedanje vladne sile imele vedno v svojih rokah platno in škarje in da je ta položaj ovekovečen. Mi pa smo mnenja, da pomeni demokracija čedalje večje razširjanje območja oblasti. Menimo tudi, da so «oblasti» tudi tiste sile, ki trenutno niso zastopane v konkretni obliki oblasti, ker so del družbe in pomagajo ustvarjati sliko družbe. Komunisti so sestavni del te politične slike in brez njih bi bila ta slika okrnjena. Vsakdo mora direktno ali indirektno računati z njimi, ker so in tudi oni pogujejo vsako dejanje v politični konstelaciji, in mislimo, da bi bila nesreča za vse, ne samo za «Katoliški glas», pač pa tudi za demokratične sile v Krščanski demokraciji, če jih ne bi bilo. Oni so pogojevali boj proti fašizmu narodno osvobodilno borbo, vse povojne bitke in pogujejo tudi rešitve slovenskih vprašanj v Italiji. Mislimo celo to, da brez njih ne bi bilo niti «Slovenske skupnosti», ker bi prav prevladovala ekstremne nacionalistične sile v italijanskih strankah, kar bi bilo privedlo do likvidacije slehernega poskusa samoslovenskih političnih organizacij.

Ne samo to. Mi mislimo da smo «oblast» in se tega zavedamo, zato ne gremo k trenutni oblasti s kapo v roki, da bi nekaj moledovali, pač pa zahtevamo, naj se uveljavijo demokratična načela za vse, ker tako piše v ustavnih listinah, ki smo jih pomagali pisati tudi mi in ne kot moledovalec pač pa kot pogojevalec. Nam ni vseč, da hodi «Slovenska skupnost» k tistim, ki imajo platno in škarje v rokah», s kapo v roki, ker takšen način pojmovanja odnosov med političnimi silami rodi slabe kompromise namesto dobrih. Zato jo marsikaj kritiziramo. Trditi, da smo komunisti v «hladilniku», pomeni povedati nekaj, kar je zgodovinsko neresnično. Ni treba, da omenjamo antifašistično borbo ali povojne bitke, zadosti je, da se ozremo na čase, ki so nam najbližji: kdo je dosegel s konstruktivnimi predlogi, da se je zgradil moderen sedež slovenskega liceja in trgovske akademije v Trstu; kdo je dosegel, da se bodo spoštovala slovenska krstna imena, kdo je dosegel, da je bilo črno na belem napisano v deželnem zakonu, da eksistira resor za slovenske zadeve; kdo je dosegel, da je ali bo ustanovljen urad za slovensko problematiko pri deželni vladi, itd. itd.?

Mi hočemo reči, da ni treba biti s kapo v roki pred «oblastmi», ker smo vsi oblast, ker vsi sestavljamo popolno sliko sedanje družbe. Mi kritiziramo «Slovensko skupnost» zaradi tega, ker se marsikaj da doseči ne samo s kapo v roki, a tudi in predvsem brez nje. Se da doseči s tem, da se je v vrstah udeležencev «oblasti» ali izven teh vrst, ker se je treba zavedati, da je treba ostati izven teh vrst v trenutku, ko bi nas kakršen koli kompromis preveč stal. Mi ne odreka mo pravice «Slovenski skupnosti», da pomaga večini levega centra,

jo kritiziramo pa v trenutku, ko strankarske koristi, ki pogujejo njeno udeležbo v tej večini, zatemnjujejo vsehlošne koristi Slovencev, ki kakšenkrat bi velevali, da izstopi iz te večine. Predvsem pa kritiziramo dejstvo, da se zaradi te večine, ki je strankarska in zelo strankarsko obarvana, pozablja, kako je nujno da v nekaterih vsesplošnih slovenskih vprašanjih, o katerih se vsi strinjamo, nastopamo enotno, kar se je v preteklosti dogajalo zelo pogostoma, medtem ko je sedaj tako redko, ker Botteri tega noče.

Benečija

Italiji, t.j. «Zeleni most» bi za Benečijo imela velik pomen.

«Zeleni most» je vez kmetov s sindikalnimi organizacijami, ki skrbijo, da med tovarniškimi delavci izvedejo kampanjo. Pod njihovim okriljem pripeljejo k izhodu delavnic tovarnjake blaka (sadje, sir, riž, vino), ki se prodaja po taki ceni, da greša kmet in delavec zadovoljna domov. Ta je kupil po ceni, ki je nižja od tiste v trgovini, oni pa prodajo po trikrat, štirikrat višji od tiste, ki mu jo nudi grosist. Še več, večkrat se neposredna prodaja spreminja s posredno, ko za isto ceno prodajo kmet (bolje: večja skupina kmetov) malemu trgovcu, ki se po sindikalni organizaciji približa delavskim družinam.

Tako bi morda beneškemu kmetu dali nekaj poguma, konservativni «bonomiani», ki je šovinistična in protikmečka pa zadati oster udarec.

SLOVENC V BENEČIJI NISO SAMO KMETJE, SO TUDI KATOLICANI!

To je zadnja važna ugotovitev. Pri temelju naše narodnostne problematike v Benečiji je torej tudi odnos cerkve do narodnosti, kakor tudi odnos tukajšnjih (tržaških in goriških) katoličanov do beneških bratov.

«DOM», ki se tiska v Benečiji, na zasebno pobudo skupine slovenskih duhovnikov, bi lahko vrsil širše prosvetlensko delo. Marsikje so župnijske dvorane edini center v beneških vaseh, kjer lahko prodre slovenski duh. Kje so tedaj razni odrči in odrčki, ki malone mesečno nastopajo na Tržaškem ali Goriškem? Take večerniške prireditve bi lahko bile eno izmed najučinkovitejših sredstev, ki bo jutri obrodilo sad — zahtevo po slovenskem pouku!

Mi res nismo na konju, toda Slovencem iz Benečije je naš položaj še oddaljeni cilj.

Naj ga dosežejo, zavestno in politično, ob razbitju demokristjanskega monopola, ki je v deželnem merilu kriva za položaj v Benečiji. Dogovoril levega centra večkrat obidejo odgovornosti DC, ki je v vsej deželi ENA.

Stranke levega centra naj si postavijo roko na srce in preizkusijo vest: ko se v Benečiji in na Trbiškem, v Kanalski dolini govori o slovenskih pravicah zmerjajo oblasti ljudi s komunisti.

Slovenski socialistični tovariši vedo, kako stoji stvar. Upam, da vedo tudi za svojo politično dolžnost, ki kliče k enotnemu nastopu. Levi center ne more rešiti (in noče) beneških Slovencev. Naša dolžnost je torej ustvariti take okoliščine, da bo spet aktualen. Pri vsem tem ima važno vlogo tudi Dežela.

D E L O

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

List izhaja dvakrat na mesec

Celoletna naročnina 1000 lir

Direktor Marija Bernetič

Odgovorni urednik

Anton Mirko Kapelj

Uredništvo in uprava:

Trst - Ul. Capitolina 3 - Telef.

44-046; 44-047

Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.

Torrebianca 12